

PLUSTAAK

WERKBOEK 5/6

TAAAL

GEVARIËERDE OPDRACHTEN

Gebruiksaanwijzingen

Soms staat bij een opdracht een ☆.

Dat betekent dat je deze opdracht samen kunt doen.

Vraag aan de leerkracht of dat kan en wanneer dat kan.

Je kunt deze opdracht met een klein groepje kinderen uitvoeren,
of met de hele groep.

Als je een woord in een opdracht of een tekst niet kent,
mag je het opzoeken in een woordenboek.

Lees altijd eerst de teksten en de opdrachten goed door.

Ga ze daarna pas maken.

Sommige opdrachten zijn best moeilijk,
maar probeer in ieder geval altijd eerst zelf of je ze kunt maken.

Pas als het echt niet lukt, kun je het aan je leerkracht vragen.

Misschien kun je sommige opdrachten samen maken
met iemand anders uit je groep.

Met je antwoordenboekje kun je je eigen werk nakijken.

Dat is handig, dan kun je zelf zien wat je fout gedaan hebt.

Je kunt je fouten ook verbeteren.

Veel plezier met dit werkboekje.

DELUBAS
Educatieve Uitgeverij
van Ostadeplein 8
5151 SW Drunen
Telefoon: 0416 380482
Fax: 0416 322647
www.delubas.nl

AUTEURS: E & M Marelius
Ine van Bochove
Toos Duyx - Bodegraven

ILLUSTRATIES: Adri Smit

VORMGEVING: Adri Smit
Thijs van Wijngaarden

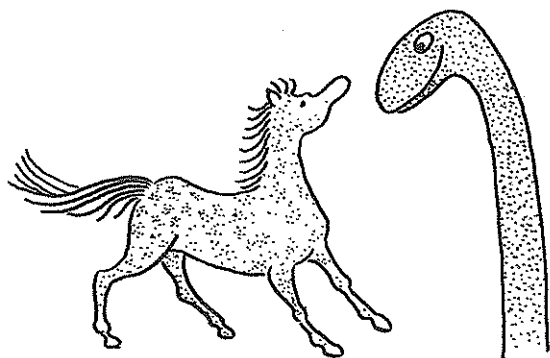
OMSLAG: Carla Gerritzen

ISBN 90 5300 025 9 (werkboek 5/6)

Copyright © DELUBAS Educatieve Uitgeverij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, het zij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen,
of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

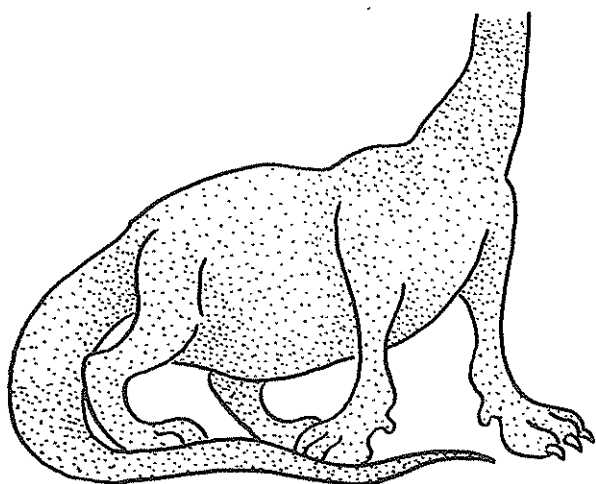
1 Maak de vergelijkingen af.

BEKENDE VERGELIJKINGEN

zo sterk als *een paard*
 zo groen als
 zo trots als een
 zo dun als
 zo slim als een
 zo helder als
 zo zwart als

2 Bedenk nu zelf een vergelijking.

ZELF BEDACHTTE VERGELIJKINGEN

zo sterk als *een dinosaurus*
 zo groen als
 zo trots als een
 zo dun als
 zo slim als een
 zo helder als
 zo zwart als
 zo wild als
 zo bedroefd als
 zo vrolijk als

3 Zeg de volgende vaste uitdrukkingen met andere woorden.

VASTE UITDRUKKING

Hij zette grote ogen op.
 Hij stond voor dag en dauw op.
 Hij gaf zijn ogen goed de kost
 Hij wierp een blik door het raam.
 Hij gaat met de kippen op stok.
 Hij huilt om de haverklap.
 Hij zat erg in de piepzak

MET ANDERE WOORDEN

Hij was heel erg
Hij stond heel *op*
Hij
Hij

4 Weet jij welke vaste uitdrukking hier bij hoort?

Het schuingedrukte woord moet erin staan.

Die jongen is zo mager als een lat. *vel*
 Op dat moment wist hij niks meer te zeggen. *mond*
 Wat een slecht humeur heb je vandaag. *been*
 Ik houd hem wel in de gaten. *oog*
 Wat word je toch altijd snel boos. *tenen*

fietsje is het verkleinwoord van **fiets**. 1

Hieronder kun je zien hoe we in onze taal verkleinwoorden vormen. We doen dat met de volgende lettercombinaties:

-je, -tje, -etje, -pje en -kje.

■ **-je**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ **-tje**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ **-etje**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ **-pje**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ **-kje**

.....

.....

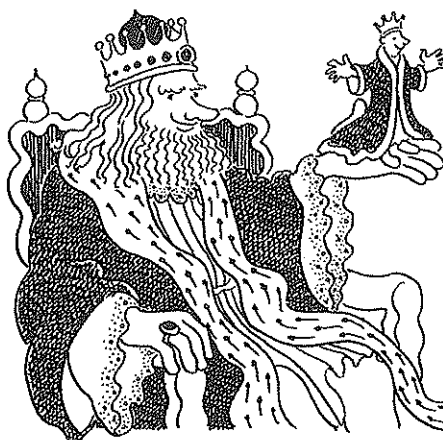
.....

.....

.....

.....

Maak van de volgende woorden een verkleinwoord en schrijf ze bij de juiste lettercombinatie.

ding koning lied oom
slee feest ketting
leerling viool worm
bloem ei kam pop
waterleiding das film
kip klier vogel
glas ring overwinning

Let op, sommige woorden kan je op twee plaatsen invullen!

2

Kijk naar de tabel hiernaast. Geef dan aan of de uitspraken hieronder **WAAR** of **NIET WAAR** zijn.

■ Je maakt verkleinwoorden door er alleen maar *je, tje, etje, pje* of *kje* achter te zetten.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

■ Van alle woorden die eindigen op *ing* maken we een verkleinwoord door de *g* te vervangen door *kje*.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

■ Alle woorden waarvan de verkleinvorm eindigt op *kje*, eindigen in de gewone vorm op *ing*.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

■ Alle woorden waarvan de verkleinvorm eindigt op *pje*, eindigen in de gewone vorm op *m*.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

■ Van alle woorden die eindigen op *m* vormen we een verkleinwoord door er *pje* achter te zetten.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

■ Van alle woorden die we verkleinen door er *etje* achter te zetten, moet de laatste letter verdubbeld worden.

☐ **WAAR**

☐ **NIET WAAR**, kijk maar naar het woord

- 1 Geef je mening over een bericht uit Unicef Junior van december 1997

Het werk is te erg

Bij kinderarbeid denk je meestal aan fabrieken. Maar verreweg de meeste kinderen werken op het land. Er zijn kinderen die af en toe hun vader en

moeder helpen, maar er zijn ook kinderen die hele dagen in de hete zon moeten zwoegen. Zoals de Braziliaanse kinderen op de suikerrietplantages. Het 'Helpende Hand Project' zorgt ervoor dat de kinderen van plantages worden 'geplukt' en naar school gestuurd. Hun ouders krijgen dan regelmatig een beetje geld. Want hun kind brengt natuurlijk geen geld meer in als het niet werkt.

Wat vind jij?

Moeten de kinderen gewoon op de plantage kunnen werken of moeten ze naar school. Vertel ook waarom je dit vindt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2 Wat zouden de kinderen zelf vinden, denk je? Waarom denk je dat?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3 De schrijver van het stukje uit Unicef Junior maakt een grapje. Zet een streep onder deze zin.

- 4 Jij moet vast ook wel eens een werkje doen. Toch is dat heel wat anders dan de kinderen die op de suikerrietplantages werken. Leg dat eens uit. Wat is er dan anders?

.....

.....

.....

.....

- 5 Het project heet: DE HELPENDE HAND. Bedenk eens een andere goede naam voor dit project.

.....

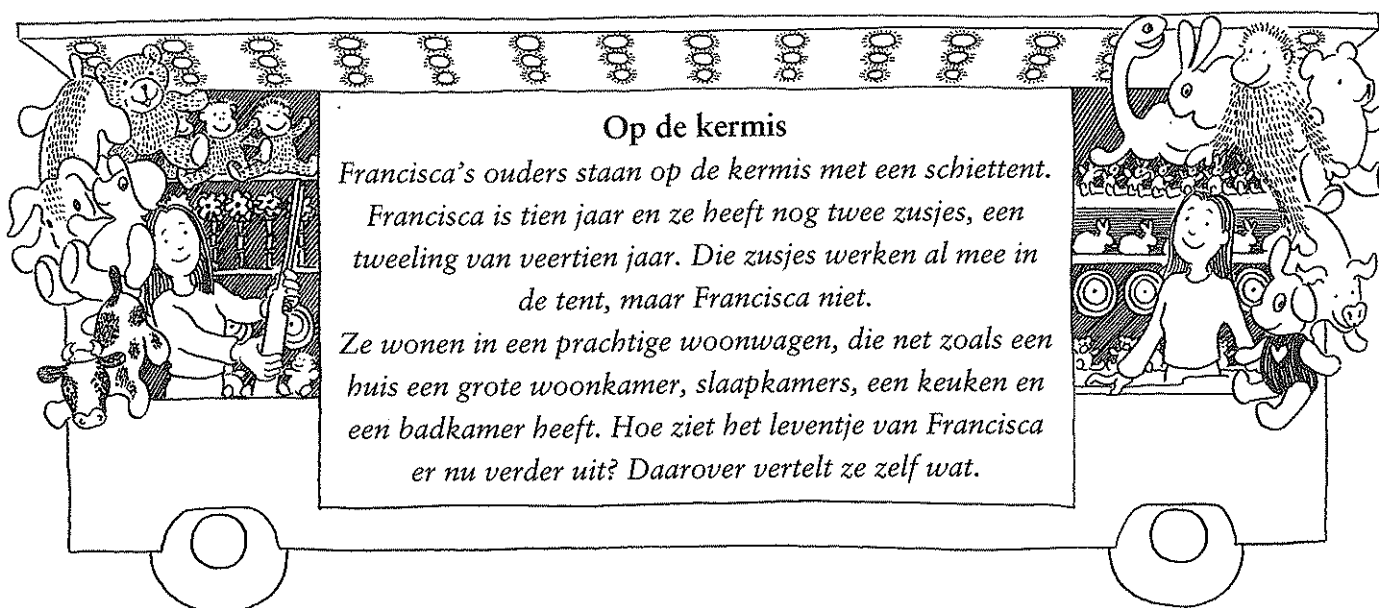
Je kunt aan anderen vertellen over iets wat je zelf gezien of gehoord hebt. Of over iets waarover je gelezen hebt. Je doet dan verslag van iets wat je zelf gezien, gehoord of gelezen hebt.

Je vertelt dan wat er echt gebeurd is.

Je kunt ook zeggen wat je vindt van wat je gezien, gehoord of gelezen hebt.

Dat is iets heel anders. Dan doe je geen verslag, maar dan geef je een mening.

- 1 Lees het stukje over Francisca. In dit stukje doet Francisca verslag van haar schoolgaan. Soms geeft ze ook haar mening hierover. Zet een streep onder de stukjes waarin ze haar mening geeft.

'We zijn veel op reis, want we staan overal maar een paar dagen. Hier in Amsterdam is dat vijf of zes dagen. Ik vind dat reizen meestal wel leuk. Of ik ook naar school ga? Ja hoor, wij hebben een rijdende school in een bus. Er zijn er zeven in Nederland en die staan op verschillende plaatsen waar een kermis is. Die bus rijdt niet met ons mee, maar blijft gewoon op één plek staan.

Er kunnen ongeveer twintig kinderen in. Ik vind het niet erg steeds van bus te veranderen, want ik ken alle kinderen die er les krijgen. Soms ga ik ook wel gewoon naar een school in de stad, zoals hier in Amsterdam, omdat hier geen bus staat. Ik neem altijd mijn eigen boeken mee, want als we reizen, heb ik ze nodig om toch thuis schoolwerk te kunnen maken.

Tot en met groep 8 kan ik thuis blijven wonen. Daarna wordt het moeilijker, want er is alleen een

rijdende bus voor de basisschool.

Daarna, als je op een andere school wilt, moet je bij je opa en oma of bij een tante gaan wonen.

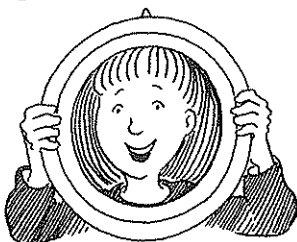
Je kunt ook wel boeken meenemen en zelf werken en steeds als je ergens bent je werk na laten kijken. Dat zou ik het liefste doen, want ik wil

graag thuis blijven wonen.

We reizen ook niet het hele jaar.

's Winters is er geen kermis, dan blijven we gewoon in Amsterdam.

Dan heb ik ook weer eens een hele tijd achter elkaar mijn vriendinnetjes.

Kinderen, die niet bij de kermis horen, willen altijd graag mijn vriendin worden, want ze vinden dat spannend.

Eigenlijk weet ik niet wat ik liever doe, 's winters hier staan of op verschillende plaatsen op de kermis; ik vind het allebei leuk. Maar ik woon wel veel liever in een woonwagen zoals wij hebben, dan in een huis.'

Meestal is het handig om duidelijk te laten zien wanneer het gaat om je eigen mening.

Stel je voor: gisteren zag je dat de kat van de burens in de zandbak van je broertje zat te poepen.

Dan kun je tegen vriendjes of vriendinnetjes zeggen:

Die stomme rooie rot kat van die slordige Sjaan heeft in de zandbank van mijn kleine broertje zitten poepen.

Dan doe je natuurlijk verslag, maar je geeft in je verslag ook meteen je mening.

Iemand zou best kunnen denken:

Nou, het zal allemaal wel meevallen. Ze zal wel overdrijven, want ze heeft een hekel aan de kat van Sjaan en aan Sjaan zelf.

Het is daarom beter om een goed onderscheid te maken tussen wat er echt gebeurd is en wat je er van vindt.

2

Maak van de zin over de kat eens twee zinnen.

- In de eerste zin geef je een verslag van wat er gebeurd is.
- In de tweede zin geef je een mening over wat er gebeurd is.

Verslag van wat er gebeurd is:

.....

.....

.....

.....

Mening over wat er gebeurd is:

.....

.....

.....

.....

3

Hoe ga jij naar school en hoe is het daar?

Vergelijk jouw leven met het leven van Francisca. Laat duidelijk zien wat een verslag is (wat echt gebeurt) en wat je mening hierover is (wat je er van vindt). Dan zeg je bijvoorbeeld: *Ik vind ...*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

extra Lees het stukje tekst over Francisca nog eens goed. Breng daarna verslag uit aan een van de kinderen in je groep. Zo van: *Ik heb net een stukje gelezen over een meisje dat*

Ze doet zus en zo en ze vindt er dat en dat van.

Vertel ook wat jij ervan gevonden zou hebben als jij zo zou hebben gewoond en geleefd als Francisca. Maar pas op: Laat duidelijk het verschil merken tussen wat in de tekst gezegd wordt (verslag) en wat jij zelf vindt (mening). Misschien kun je wat je zegt wel opnemen op een cassette-recorder. Dan kun je later ook nog eens naar jezelf luisteren.

Waarvan hebben ze genoeg?
 Waardoor komt dat?
 En wat betekent het dat ze gaan protesteren?
 Hoe doen ze dat?
 Laten ze zich niet meer zien aan het publiek?
 Weigeren ze voedsel?
 Houden ze een optocht?
 En hoe loopt het af?
 Krijgen ze hun zin of krijgen ze straf?

Kies uit de volgende schrijfoopdrachten

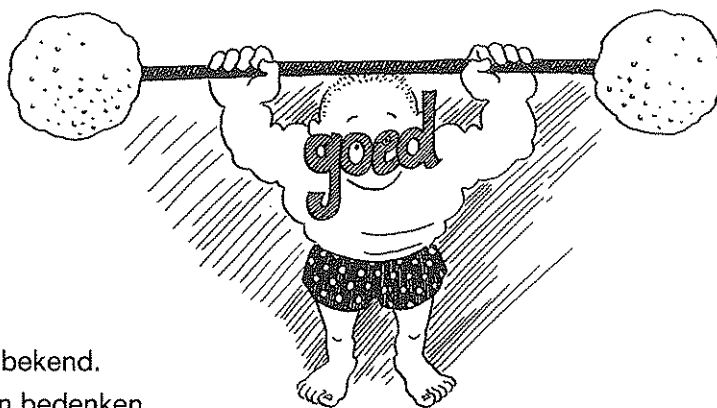
1. Schrijf een krantenbericht over deze protestactie in de dierentuin. In dat bericht moet staan waarom er geprotesteerd wordt en wat er allemaal gebeurt in de dierentuin.
2. Schrijf een verhaal met als titel **DE DIEREN IN ARTIS PROTESTEREN.** (Een andere dierentuin mag natuurlijk ook.)

- 1 Schrijf in de linkerkolom woorden die je aan iets grappigs doen denken en in de rechterkolom woorden die je aan iets verdrietigs doen denken.

[illegible]

GEWOON	STERKER
goed	<i>steengoed</i>
zwart	
dood	
droog	
duur	
heet	
hard	
vlug	

- 2** Dat boek vind ik goed, maar dit boek vind ik steengoed!
Van goed kun je steengoed (= heel erg goed) maken.
'Versterk' de woorden in de tabel hiernaast.

- 3** Versterkingen als 'steengoed' zijn heel bekend.
Je kunt ook heel goed zelf versterkingen bedenken.
Zelf bedachte versterkingen kunnen zelfs heel leuk zijn en plezierig om te horen.
Kies drie woorden uit opdracht 2
en bedenk daarbij zelf een versterking.

- 4 Herschrijf het verhaaltje hieronder en gebruik daarin zoveel mogelijk versterkingen.

Sofie is ziek. Haar familie is arm, zodat er geen cent is om de dokter te betalen. Sofie ligt in een gammel bed. Ze heeft het afwisselend heet en koud van de koorts. Haar gezicht ziet rood, haar lippen zijn droog. Het kamertje waar ze ligt is klein. Op de muur zit lelijk behang met vlekken en gaten. Haar oude grootmoeder zit in een stoel naast het bed te dutten.

[illegible]

- *Het meisje geeft de juf een tekening.*

Dit is een prima zin, maar hij is een beetje kaal. Je kunt de zin verder 'aankleden'.

Bijvoorbeeld door iets over het meisje te zeggen:

- *het kleine meisje, dat nog maar net op school zit, of het lieve meisje met die zwarte krulletjes.*

Je kunt ook nog iets zeggen over de juf:

- *de aardige juf bij wie ze in de klas zit, of de strenge juf van groep 3.*

En je kunt nog iets zeggen over de tekening:

- *een prachtige, mooi gekleurde tekening, of een krijt-tekening van haar cavia.*

Nu is het een dik aangeklede zin geworden;

- *Het kleine meisje, dat nog maar net op school zit, geeft de aardige juf bij wie ze in de klas zit, een prachtige, mooi gekleurde tekening.*

Misschien vind je deze zin wat te dik aangekleed. Maar je weet nu wel veel meer over het meisje, de juf en de tekening. Je kunt je nu beter voorstellen hoe het er ongeveer uitziet.

- 1** Maak van de voorbeelden die hierboven staan nog een dik aangeklede zin.

Het lieve meisje met die zwarte krulletjes

.....

.....

.....

Op die bijzondere, heerlijk warme dag ging ik met mijn nieuwe vriendje, die bij ons in de straat is komen wonen, op mijn krakkemikkige oude fiets naar het grote overdekte zwembad. Ik zette mijn gammele versleten fietsje in het overvolle fietsenrek. Maar helaas vergat ik mijn roestige brik op slot te doen. Toen ik na een verfrissende duik in het zeer volle maar toch verkoelende water mijn eigen dierbare voertuig weer wilde pakken, was hij in geen velden of wegen meer te zien.

- 2** Kleed de volgende zinnen dik aan.

- *De jongen reed op zijn fiets naar school.*

.....

.....

.....

- *De koning zat naast de koningin in het rijtuig.*

.....

.....

.....

- *De maan verlichtte de hut in het bos.*

.....

.....

.....

- 3** Probeer jij het dik aangeklede verhaaltje hiernaast eens zo kaal mogelijk te maken.

.....

.....

.....

.....

.....

4 Schrijf drie korte verhaaltje met als titel: **WAT BEN IK TOEN GESCHROKKEN IN DIE WINKEL ...**

- eerst maak je een 'kaal' verhaal
- dan een overdreven aangekleed verhaal
- dan een verhaal dat net goed is aangekleed

Gebruik bij **b** en **c** dezelfde zinnen als bij **a**.

Maak die zinnen bij **b** echt lang en daarna bij **c** weer wat korter.

a

WAT BEN IK TOEN GESCHROKKEN IN DIE WINKEL ...

[illegible]**b**

WAT BEN IK TOEN GESCHROKKEN IN DIE WINKEL ...

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the paper.

C

WAT BEN IK TOEN GESCHROKKEN IN DIE WINKEL ...

[illegible]

5 Welk verhaaltje is het best?*

Vraag aan iemand uit je groep welke van de drie verhaaltjes hij/zij het beste vindt.

Je kunt ze de verhaaltjes zelf laten lezen, of je leest ze voor.

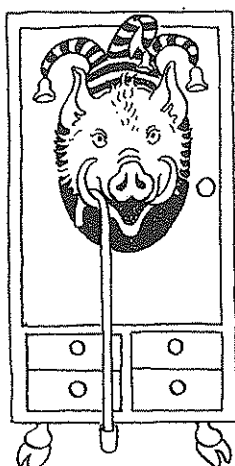
Welk verhaaltje vond hij/zij het best?

straat - ... - dek Je kunt hier een woord tussen zetten dat bij beide woorden past.
Bijvoorbeeld *weg*: **straatweg - wegdek**.

1 Zoek een woord dat bij beide woorden past en zet het ertussen.

stoel -	<i>poot</i>	- aardappel	
broek -		- doek	trek - - vis
bureau -		- poot	winkel - - stal
regen -		- ton	brom - - veld
meisjes -		- titel	strip - - zijde
katten -		- fiets	aanwijs - - brood

2

Het woord **kapstok** is gemaakt van twee woorden: **kap** en **stok**.

Van deze letters kun je ook twee heel andere woorden maken,

kijk maar: **kapstok** = **kap** + **kast**.

In de volgende woorden zitten andere woorden verstopt. Zoek ze maar op.

Maar let op: niet de gemakkelijke woorden en je moet alle letters gebruiken!

melkpak =		+	
toptien =		+	
stapvoets =		+	
honderd =		+	
taartdoos =		+	

3

Van de letters van een woord kun je een zin maken. Kijk maar naar het voorbeeld:

Fiets Flup is een tienjarige schildpad.

Probeer het zelf maar eens.

kast	
melk	
bord	
tafel	
zakmes	

4

ZINNENMAAKWEDSTRIJD

De opdracht hierboven kun je ook als spel gebruiken om met een groepje kinderen te spelen.

- Om de beurt mogen de spelers een woord noemen.
- Wie het eerst een zin kan maken met de letters krijgt een punt.
- Wie het eerst drie punten heeft, heeft een potje gewonnen.

Je kunt ook van tevoren een aantal afspraken maken over het woord. Bijvoorbeeld:

- hoeveel letters het woord mag hebben.
- wat voor soort woord het moet zijn, bijvoorbeeld een dier, een vrucht, iets wat in huis te vinden is, of een doe-woord (zoals lopen, fietsen, eten).

Leg eerst uit hoe het spel werkt en speel het dan met een groepje kinderen.

- 1 Maak met de woorden hieronder een woordketting van zes woorden.

Schrijf de ketting op zoals in de voorbeelden:

woonhuis ↔ huissleutel ↔ sleutelbos ↔ bosbrand ↔ brandweerauto ↔ autobus ↔ buschauffeur
 schemerlamp ↔ lampenkap ↔ kapstok ↔ stokpop ↔ poppenkast ↔ kastdeur ↔ deurknop

stripboek ↔

wachtkamer ↔

straatvuil ↔

sneeuwpop ↔

tuinfeest ↔

- 2 Hieronder staan een aantal woorden.

Schrijf achter elk woord een stukje waaraan je kunt zien wat het woord betekent.

Een voorbeeld:

lang **A** Hij stoot zijn hoofd bijna aan de plafondbalk, zo lang is hij.

B Hij is al bijna net zo lang als zijn vader.

Zin **A** is goed, hieraan kun je zien wat lang betekent. Aan zin **B** kun je dat niet zien.

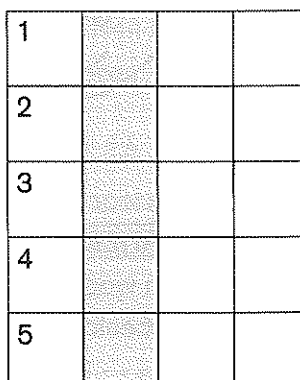
schichtig of schichtige ■

bluf, bluffen of gebluft ■

driftig of driftige ■

duf of duffe ■

- 1 Hiernaast staat een kruiswoordpuzzel. Probeer hem eens op te lossen.

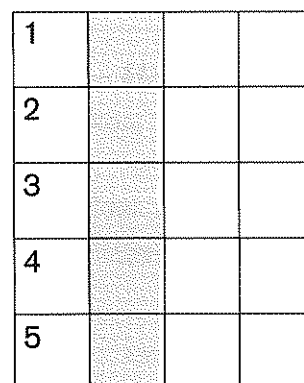

- 1 gevaarlijke vis
2 zwart snoep
3 kleur
4 geluid van een varken
5 stroomt bloed doorheen

In de gearceerde hokjes komt de naam van een vogel te staan.

- 2 Maak zelf een kruiswoordpuzzel. Vraag enkele kinderen uit je groep of ze willen proberen je puzzel op te lossen.

- 1
2
3
4
5

In de gearceerde hokjes komt te staan.

- 3 Maak met elk groepje letters zoveel mogelijk woorden. Zet een streep onder het langste woord dat je kunt maken.

sloveg los,

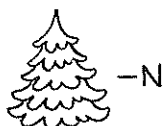
sadbop

dirred

- 4 WOORDEN ZOEKEN
Schrijf zeven woorden op die met vakantie te maken hebben.
Alle woorden hebben in het enkelvoud meer dan 5 letters.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 5 Hieronder staat een stukje van een rebus. Maak hem zelf af. Zorg ervoor dat er een goede zin uit komt.

-N

E=N

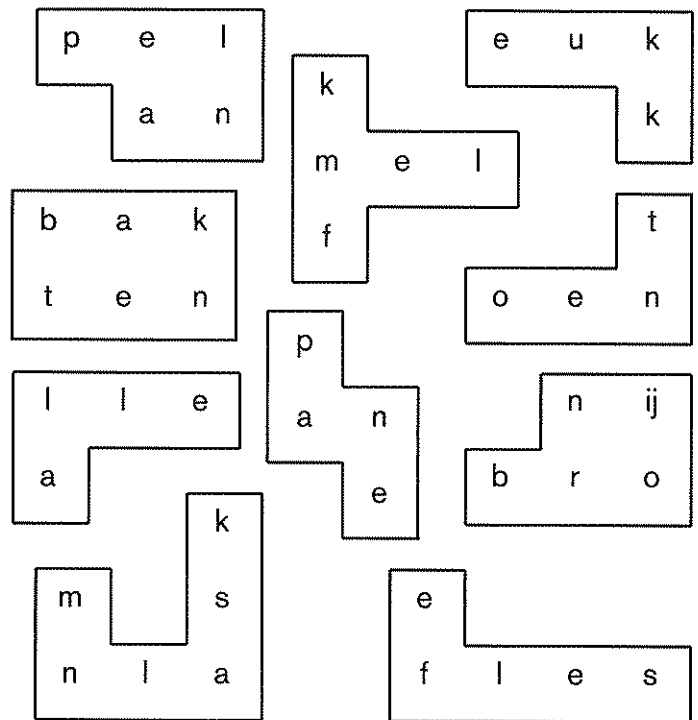
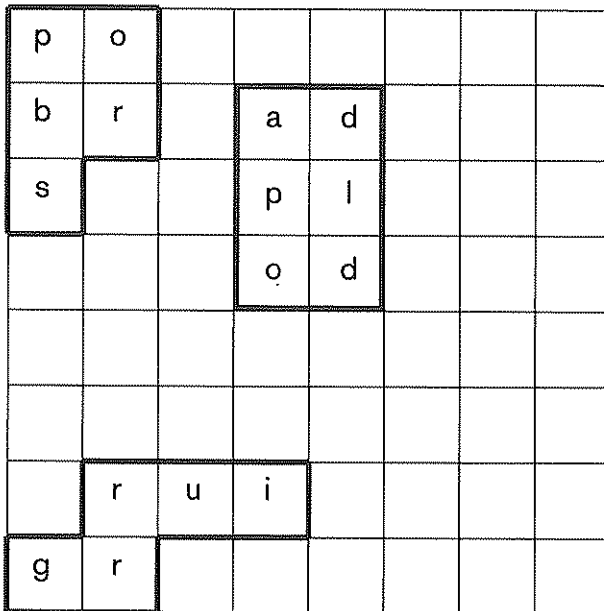

-V

6

WOORDENBLOK

De letterblokken passen samen in het grote vak. Als je ze er goed in zet, ontstaan van links naar rechts woorden. Die woorden hebben allemaal iets te maken met de keuken. Zoek uit hoe de letterblokken in het vak horen en zet de letters op de juiste plaats. Drie blokken staan al goed.

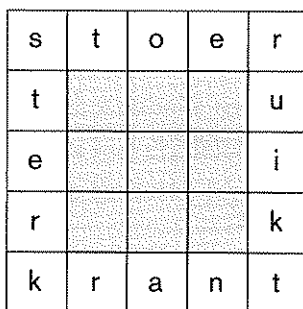

7

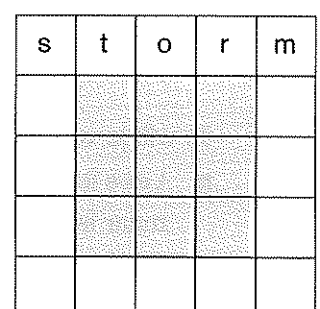
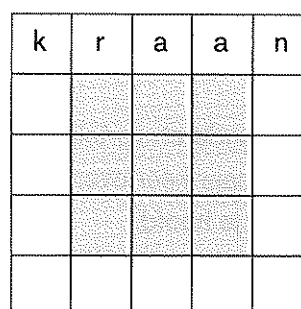
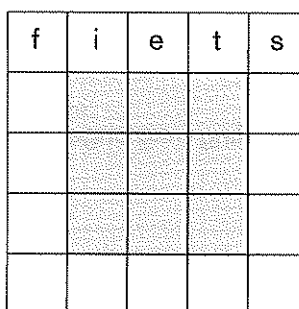
WOORDVIERKANTEN

In een woordvierkant staat aan alle zijden een woord.

■ Voorbeeld:

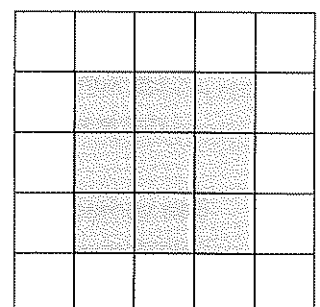
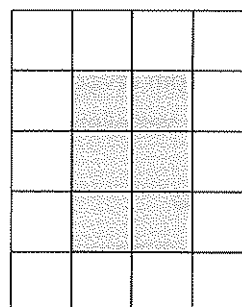
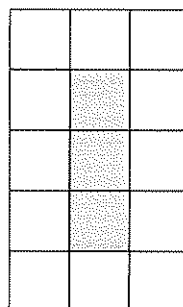
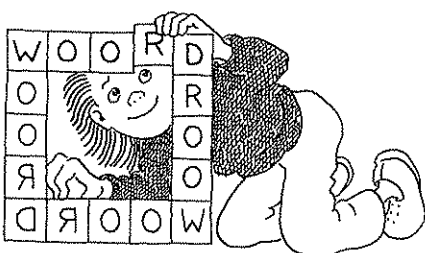

■ Maak de volgende woordvierkanten af:

8

Maak nu zelf woordvierkanten.

1

Kijk naar de tekening hierboven.

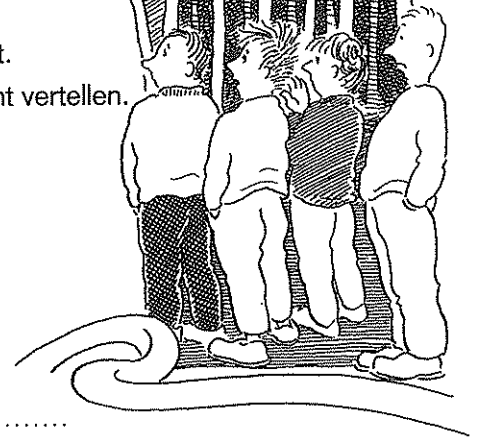
Wat is hier aan de hand?

Maak een kort verhaaltje dat bij de plaat past.

Een verhaaltje dat je in ongeveer 1 minuut kunt vertellen.

Schrijf je verhaaltje op de volgende manier:

- vertel eerst hoe het is begonnen;
- vertel wat er daarna gebeurde;
- vertel hoe het afliep.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 Zet boven je verhaaltje een titel die er goed bij past.

3 Je wilt je verhaaltje aan anderen vertellen. De vertelling mag ongeveer 1 minuut duren.

- Lees je verhaal een paar keer over, maar leer het niet uit je hoofd.
- Denk na over wat je eerst wilt vertellen en wat daarna.
- Maak een lijstje met de belangrijkste woorden (trefwoorden) uit het verhaal. (Heel korte zinnen mag ook.) Dit kun je gebruiken om ervoor te zorgen dat je niks vergeet te vertellen.

TREFWOORDEN:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Een verhaaltje vertellen.*

Vertel je verhaaltje aan een paar kinderen in je groep. Houd je woordenlijstje bij de hand.

Als je het even niet meer weet, dan kun je hier op kijken.

Spreken de mensen bij jullie in de streek een dialect, een streektaal of gewoon Nederlands?

Gewoon Nederlands wordt wel **ABN** genoemd: **A**lgemeen **B**eschaafd **N**ederlands.

Mensen uit een andere streek van het land die dialect spreken, kun je bijna niet verstaan. Als ze iets schrijven kun je het meestal wel lezen, want de meeste Nederlanders schrijven in het ABN.

Toch wordt er ook regelmatig in een dialect geschreven. Soms hele boeken.

Hieronder staat een stukje uit een dialect-boek. Het is geschreven in het dialect van Maastricht. Probeer het eerst maar eens te lezen.

MAASTRICHTS DIALECT

Keubeke Kuusj

Roont, roont, roont

Dao kump de ganse familie Verke aongeloupe.

Vendaog is 't 'ne groeten daag.

Alle kuusjkes goon veur d'n ierste kier baoje.

'En 't is 'n hiel speciaal verkesbad,' zeet papa.

'Oh, e modderbad!' keke de kuusjkes.

Flatssjj. Ssplatsssch.

Ze springe allemaal
midde drin.

Allemaal behalve

Keubeke Kuusj.

'Is d'ch get Keubeke?'

vreug mama.

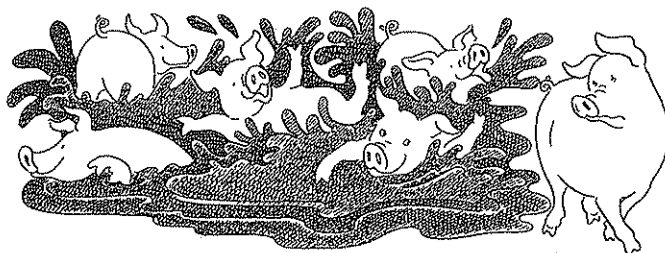
'Kom ouch lekker drin, jong!'

'Nein, iech vin 't hiel, hiel veis,' zeet Keubeke
Kuusj en heer drejt ziech um.

'Meh Keubeke toch,' zeet mama,

't is hiel erg lekker huur.'

Meh Keubeke löp gifteg eweg.

ABN

Bertje Big

- 1 Vertaal het verhaal nu van het dialect naar het Nederlands.
Als het niet zo goed lukt, lees het verhaal dan nog eens, maar dan hardop.

- 2 Bij vertalen kun je een woordenlijst gebruiken.
Maak zelf een woordenlijst met woorden uit het verhaaltje hierboven.

MAASTRICHTS	NEDERLANDS	MAASTRICHTS	NEDERLANDS	MAASTRICHTS	NEDERLANDS
kuusj	<i>big</i>				
roont					
.....					
.....					
.....					

- 1 Hieronder staan groepjes losse woorden. Maak telkens een klein verhaaltje van twee of meer zinnen waar al die woorden in voor komen. Je mag de woorden wel wat veranderen. Woorden die in het enkelvoud staan mag je ook in het meervoud gebruiken (klok - klokken) en andersom, en van *oud* mag je bijvoorbeeld wel *oude* maken. Controleer of je alle woorden gebruikt hebt.

klok voetbal Vannacht werd ik ineens wakker. Ik zag op de klok dat het pas vier uur was. Door het rood raam raam scheen een vreemd rood licht. Ik liep naar het raam en zag dat er een soort grote voetbal in de tuin lag. Hij straalde een rood licht uit.

touw toren
uitzicht
zon bang

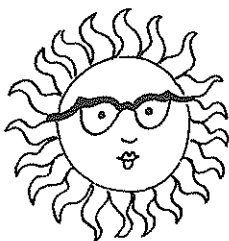
springen
water haar
vis huilen

vogelnest
boom dak
regen
fiets kat

- 2 Soms hebben dingen vreemde namen. Weet jij wat pindakaas is?

Pindakaas: *Kaas die van pinda's is gemaakt, of kaas met pinda's erdoor.*

Bedenk zelf wat het zou kunnen zijn (maar wat het echt niet is).

zonnebril:
hagelslag:
hoofdgerecht:
zwempak:
wasbeer:
handzaag:

- 3 Inplaats van mini-verhaaltjes kun je ook mini-gedichtjes maken.

Maak met de volgende woorden een leuk mini-gedichtje. Telkens van één regel.

kastdeur: *de kastdeur piept als een ouwe zeur.*

melkfles:

tafelkleed:

spijkerbroek:

plakband:

Deze opdracht kun je het best met zijn tweeën doen.
Vraag aan de meester of juf met wie je dit kunt doen.
Als dat niet gaat kun je het ook alleen proberen.

Soms heb je een probleem.

Om dat probleem op te lossen moet je met de juf (of de meester) van je groep gaan praten.

Wat zou jij dan zeggen? Wat zegt de juf terug?

1 Kies uit probleem **a** of **b**.

Een van jullie twee bedenkt wat de juf zegt.

De ander bedenkt wat de leerling (ik) zegt.

Je kunt ook zelf beide rollen bedenken.

Ik : *Juf, ik wil straks om twaalf uur even met u praten, kan dat?*

Juf : *Dat is best hoor, ik spreek je zo meteen.*

OM TWAALF UUR:

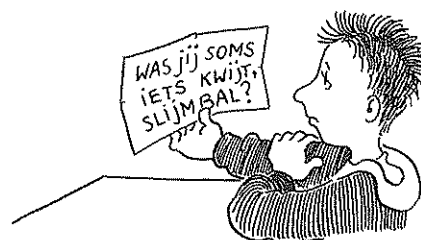
Ik : *Juf, ik heb een probleem!*

Juf : Zeg het eens.

lk :

a De jongen die naast je zit treitert je heel stiekem. Zo stiekem dat niemand het merkt. Hij haalt iets uit je kastje en legt het later weer terug.

Hij schrijft briefjes (zonder naam natuurlijk) en soms zit er opeens ergens een scheur in die jijzelf beslist niet gemaakt hebt.

b Op het schoolplein is het de laatste tijd niet zo leuk meer. Soms mag je ineens niet meedoen. Als je er wat van zegt hebben ze altijd een smoesje. Jij denkt dat Anouk de kinderen opstoott. Je weet het bijna zeker.

2* Bereid het gesprekje samen voor. Een van jullie speelt de juf, de ander het kind (de ik figuur). Houd het gesprekje voor de klas.

Wat voor boeken vind jij vooral leuk? Spannende boeken? Griezige boeken of juist grappige boeken? Weet je zelf van welk soort boeken je vooral houdt?

Dat kun je bij jezelf onderzoeken. Vul de volgende vragen maar in.

- 1 a. Wat is de titel van het leesboek dat je het laatste jaar gelezen hebt en dat je het allerleukst, allerfijnst of allermooist vond? Let op: het gaat niet om een leerboek of een informatief boek.

.....

- b. Kies telkens een antwoord door een rondje te kleuren.

	HEEL ERG	JA	EEN BEETJE	NEE, NIET
Was het boek moeilijk om te lezen?	☐	☐	☐	☐
Was het boek spannend?	☐	☐	☐	☐
Was het boek eng?	☐	☐	☐	☐
Was het boek zielig of droevig?	☐	☐	☐	☐
Was het boek grappig?	☐	☐	☐	☐

Je kunt nu zien wat voor soort boek je allermooiste, allerleukste boek is.

Aan de gekleurde rondjes kun je ook zien van wat voor soort boeken jij houdt.

- c. Kijk nog eens goed welke rondjes je gekleurd hebt.

Schrijf daarna op van wat voor soort boeken jij vooral houdt.

Ik houd vooral van

.....

.....

Maar niet iedereen houdt van dezelfde soort boeken. Je hebt vast weleens een boek gelezen dat jij prachtig vond, terwijl een vriend of vriendin er niks aan vond. Meninge over boeken verschillen.

Weet jij van wat voor soort boeken je vrienden/vriendinnen het meest houden? En van welk soort boeken houden de kinderen van jouw groep het meest? Ook dit gaan we eens verder onderzoeken.

- 2 a. Zoek vier kinderen in de groep waarvan jij denkt te weten van welke boeken ze houden. Vul de volgende tabel maar in.

NAAM		SOORT BOEKEN
1.	houdt het meest van	
2.	houdt het meest van	
3.	houdt het meest van	
4.	houdt het meest van	
de meeste kinderen in mijn groep	houden het meest van	

- b. HET ONDERZOEK

Geef de vier kinderen die je hierboven hebt ingevuld een kopie van de vragenlijst op bladzijde 17 van het antwoordenboekje.

Vraag of ze deze vragenlijst willen invullen. Als het nodig is, leg je uit hoe ze het moeten doen.

Vertel er ook bij dat het alleen gaat om boeken met verhalen, dus geen leerboeken of informatieve boeken.

c. Vul de antwoorden in op de volgende tabel

NAAM	MOEILIK	SPANNEND	ENG	DROEVIG	GRAPPIG
.....	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
.....	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
.....	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
.....	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○	○ ○ ○ ○
de hele groep*	□ □ □ □	□ □ □ □	□ □ □ □	□ □ □ □	□ □ □ □

d. Schrijf voor 2 kinderen op van wat voor boeken ze vooral houden.

Hoe je dit moet doen? Kijk even onderaan deze bladzijde, daar staat een voorbeeld.

..... vindt het mooiste boek dat hij/zij gelezen heeft

Hij/zij houdt het meest van

..... vindt het mooiste boek dat hij/zij gelezen heeft

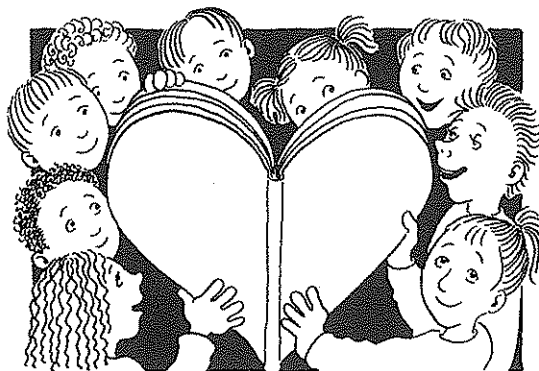
Hij/zij houdt het meest van

3 MET DE HELE GROEP?*

Als het mogelijk is kun je dit onderzoekje ook met de hele groep uitvoeren. Geef dan alle kinderen een kopie van blad 17 uit het antwoordenboek.

Als je in de tabel zet hoeveel kinderen een antwoord gekozen hebben, kun je nagaan van welke soort boeken de meeste kinderen in jouw groep houden.

Een voorbeeld

NAAM	MOEILIK	SPANNEND	ENG	DROEVIG	GRAPPIG
Marel	○ ○ ● ○	● ○ ○ ○	○ ○ ○ ●	○ ○ ● ○	○ ● ○ ○

Marel vindt het allerleukste boek dat ze het afgelopen jaar gelezen heeft een beetje moeilijk, heel spannend, niet eng of griezelig, een beetje zielig of droevig en ook wel grappig.

Marel houdt dus het meest van spannende boeken. Grappig vindt ze ook belangrijk. Een boek mag van Marel wel een beetje moeilijk en een beetje droevig zijn. Haar mooiste boek was niet eng, dus misschien houdt ze niet zo van enge boeken (maar dat weet je niet helemaal zeker).

hoog	haver	kussen	laat	licht	meer	buik	net	sla	moe
knap	kom	dromen	kerken	brood	darm	stop	tegels	aap	sloot

Sommige woorden hebben meer dan één betekenis.
Schrijf die woorden hieronder op.
Maak daarna twee zinnen waarin je het woord in de
beide betekenissen gebruikt.

knap

1. *Ik vind het knap hoor, dat je dat zo snel hebt afgemaakt!*
2. *Nee, ik lust nu echt niets meer. Ik knap bijna!*

	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.
	1.
	2.

1 Hieronder staan een aantal beroepen. Erachter staan een aantal zinnen. Zet bij elke zin het nummer van degene die dit gezegd zou kunnen hebben. (Je mag een woordenboek gebruiken.)

1. archeoloog	...	Ik zal je beugel wat strakker zetten.
2. meteoroloog	...	De rechter zal u zeker vrijspreken.
3. orthodontist	...	Dezekering van de koelkast is doorgebrand.
4. vroedvrouw	...	Voor morgen verwachten we bewolkt weer met veel regen.
5. marechaussee	...	We gaan samen oefenen om niet meer te stotteren.
6. chirurg	...	Dit vaasje uit de riddertijd heb ik vorig jaar opgegraven.
7. dirigent	...	Het begeleiden van militaire colonnes vind ik leuk werk.
8. elektricien	...	Het is een ontsteking aan uw blindedarm, ik zal u moeten opereren.
9. advocaat	...	We zullen deze keer een week in de ruimte blijven.
10. logopediste	...	Op het raam heb ik een vingerafdruk van de inbreker gevonden.
11. astronaut	...	Helpen bij de geboorte van baby's, dat is mijn werk.
12. rechercheur	...	Dat moeilijke concert heb ik nog nooit uitgevoerd.

2 a. Kies twee van de beroepen uit de lijst hierboven. Zet ze in de vakjes.
Zet bij elk beroep een aantal woorden die met dit beroep te maken hebben.

.....			
.....			
.....			
.....			

b. Bedenk bij deze twee beroepen een symbooltje dat bij dit beroep past. Bijvoorbeeld:

timmerman:

schilder:

3 Gebruik de beide woorden in een zin van tenminste 7 woorden.

dirigent – orkest	
	
regisseur – film	
	
directeur – bedrijf	
	
aanvoerder – elftal	
	
voorzitter – club	
	

- *de bakker geeft het meisje in de witte zijden jurk met rode knopen een heerlijke krentenbol*
- *bakker de de een geeft heerlijke het in jurk knopen krentenbol meisje met rode witte zijden*

De schuingedrukte reeks van 16 woorden kunnen we begrijpen. De woorden vormen een zin.

Je weet daardoor 'wat er gedaan wordt' en 'wie er wat doet'.

In de reeks daaronder staan dezelfde woorden in alfabetische volgorde. We begrijpen die reeks niet.

Waarom niet? Omdat de woorden niet in de goede volgorde staan. De woorden vormen geen zin.

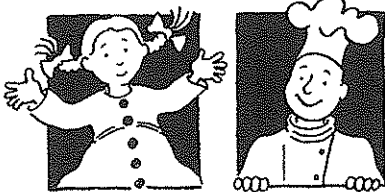
- *een heerlijke krentenbol het meisje in de witte zijden jurk met rode knopen geeft de bakker*

In de reeks hierboven staat een deel van de woorden wel in de goede volgorde.

Toch snappen we ook niet meteen wat daar staat. Wel kunnen we van dat rijtje woorden al veel meer begrijpen dan van de reeks 'losse' woorden daarboven.

1 Wat kun je uit deze 'zin' begrijpen?

Vul maar in. We begrijpen:

- Wat er gedaan wordt: *er wordt iets*
- Wie er iets doet. Er zijn twee mogelijkheden:
 - a.
 - b.
- Wat er gegeven wordt:

Om direct te kunnen begrijpen wat er staat, is het belangrijk dat de delen van de zin in de goede volgorde staan. Er is vaak meer dan één goede volgorde. Probeer maar.

- *Jeffry ging gisteren met zijn vriendje wel tien keer op en neer in de lift van het bejaardenhuis.*

2 Schrijf deze zin drie keer op. Telkens met de delen van de zin in een andere volgorde

Begin steeds met een ander stukje. (Geen woorden weglaten of toevoegen.)

- a. *Gisteren*
-
- b.
-
- c.
-

Zie je dat er stukjes van de zin zijn waarvan de woorden in dezelfde volgorde, altijd bij elkaar blijven? Zo'n stukje noem je een **zinsdeel**.

- *Monica kreeg gisteren van haar moeder een lekker ijsje.*

3 Deze zin heeft 5 zinsdelen.

Weet je nu welke dat zijn?

-
-
-
-
-

Als je schrijft maak je gebruik van de letters van het alfabet. Maar soms wil je wel eens iets schrijven dat niet iedereen kan lezen. Dan kun je in geheimschrift schrijven. Je gebruikt dan wel dezelfde letters, maar op een andere manier. Een handige manier is om het alfabet te gebruiken. Elke letter ruil je dan bijvoorbeeld met een letter die 2 plaatsen verder in het alfabet staat. Je gebruikt dan de code **+2**.

1 Schrijf de volgende regels in geheimschrift. De code is **+3**.

■ Kom om vier uur naar de hut.

.....

■ Zoek de schat. Kijk op de kaart.

.....

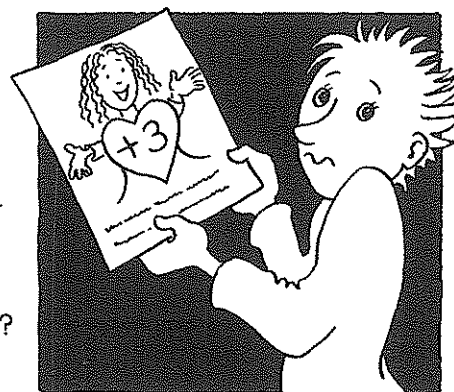
2 De **z** is de laatste letter van het alfabet. Hoe heb je dit opgelost?

.....

Bijvoorbeeld:

boom wordt *dqgo*.

Je kunt heel gemakkelijk aan iemand anders vertellen hoe hij/zij het geheimschrift moet oplossen. Je vertelt dat de oploscode **-2** is.

Natuurlijk is het niet handig als je in je geheimschrift laat zien hoe lang de woorden zijn. Dan kan een ander het gemakkelijker oplossen. Dat is juist niet de bedoeling. De woorden worden daarom meestal aan elkaar geplakt.

3 **movymphmiwxmgoivaipzssvhvmiormooivw**

Ik

Wat staat hier op dit briefje?

De oploscode is **-4**.

Inplaats van een cijfercode kun je ook een lettercode gebruiken. Bijvoorbeeld de code is **s**. Dat wil zeggen dat de eerste letter van het bericht een **s** is. Je kunt dan zelf de cijfercode vinden.

4 Los het volgende geheimschrift op.

bcqjcsrctylbcigqrjgerglbczjmcknmr

De code is **d**.

.....

Een voorbeeld:

rsddm De oploscode is **s**.

De eerste letter moet dus een **s** zijn. Het is nu een **r**. Dat is één letter eerder in het alfabet. De code is **-1**. Als je dit wilt lezen moet je dus alle letters vervangen door de voorgaande letter in het alfabet. Er staat dan *steen*.

5 Schrijf hieronder eerst een briefje, bijvoorbeeld aan je beste vriend of vriendin. Zet je eigen brief om in geheimschrift. Zet de code erbij. Neem dit geheimschrift over op een los blaadje en geef het door. Zo kunnen jullie een eigen correspondentie opzetten in geheimschrift. Niemand kan het lezen!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(Tip: kranten met advertenties meebrengen voor taak 20)

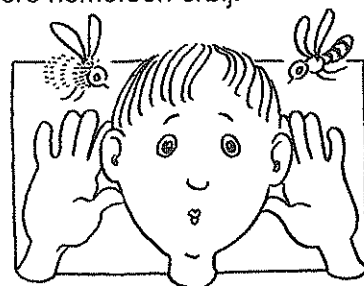
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

De woorden *zij* en *zei* klinken hetzelfde, maar je schrijft ze anders en ze betekenen iets anders. *Zij* en *zei* noemen we homofonen. Een vreemd woord, maar denk eens aan telefoon (betekent ongeveer: klanken die van ver komen). Homofoon betekent ongeveer: hetzelfde klinkend.

- *Zij:* *Zij lopen daar. Of: Ik heb pijn in mijn zij.*
- *Zei:* *Hij zei, dat hij geen zin had.*

1 Welke van de onderstaande woorden is een homofoon? Zet de andere homofoon erbij.

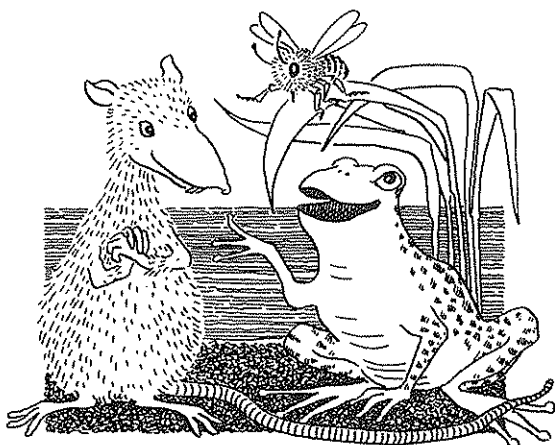
lijden	-	leiden	houdt	-	
moet	-		lans	-	
lood	-		franje	-	
ligt	-		paart	-	
kloek	-		peil	-	

- 2
- Schrijf de homofonen hieronder in de eerste kolom van de tabel.
 - Schrijf in de tweede kolom welke letters anders zijn. (Hierdoor zijn de woorden homofoon.)
 - Schrijf in de derde kolom een zin met de door jou gevonden homofoon.
 - Zorg ervoor dat uit de zin blijkt wat het woord betekent.

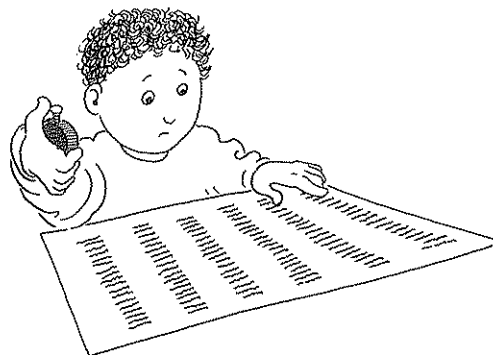
HOMOFONEN	VERSCHILLENDE LETTERS	ZIN MET EEN HOMOFOON
lijden - leiden	ij - ei	De scheidsrechter moet de wedstrijd leiden.
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

- 3 In dit verhaaltje zitten homofonen verstopt.
Zoek ze op en onderstreep ze.

'Ik houd van de hei. Als die bloeit, kun je mij daar altijd vinden,' zei de bij.
'Nou,' zei de kikker, 'geef mij maar een slootje in de buurt van de groene wei. Daar woon ik graag. Elke morgen, zodra het licht is, ga ik eerst op pad naar mijn vriend rat. Hij woont in de buurt van die molen met dat grote rad.'
'Ja,' knikte rat. 'Er ligt daar ook een boot en een grote stapel hout. Daar houdt een rat van. Waar veel rommel ligt zijn ook veel schuilplaatsen zeg ik altijd.'
'Ik vind jouw schuilplaatsen te nauw,' zei kikker. 'Geef mij de sloot maar.'
Rat bood kikker aan een kijkje te gaan nemen in de boot. Dat deden ze.

Je hebt vast weleens een leestest gedaan. Je krijgt dan een kaart met losse woorden onder elkaar en je moet proberen er in een minuut zoveel mogelijk te lezen. Je kunt er misschien wel meer dan 100 lezen. Dat is snel. Vermoedelijk lees je nog meer woorden als ze naast elkaar staan en misschien nog wel meer als de woorden in een gewone tekst staan. Je kunt in een onderzoek nagaan of dit echt zo is.

WAT HEB JE NODIG

- Een kopie van bladzijde 26 en 27 van het antwoordenboek: leestoets 1, 2 en 3.
- Een stopwatch.

WAT MOET JE DOEN

- Lees de bladen in de volgorde die hieronder staat.
- Zodra je begint met lezen druk je de stopwatch in.
- Direct nadat je het laatste woord gelezen hebt, zet je de tijd stil.
- Noteer de leestijd in minuten en seconden in de tabel.

- a. Leestoets 1: Lees eerst hardop de tekst met de woorden in zinnen.
- b. Leestoets 2: Lees nu hardop de tekst met de losse woorden naast elkaar.
- c. Leestoets 3: Lees hardop de tekst met de losse woorden onder elkaar.
- d. Leestoets 1: Lees nu de tekst met de woorden in zinnen, maar nu niet hardop.

DE LEESTIJD WAS:

a. woorden in zinnen hardop	... minuten en ... seconden
b. losse woorden naast elkaar hardop	... minuten en ... seconden
c. losse woorden onder elkaar hardop	... minuten en ... seconden
d. woorden in zinnen niet hardop	... minuten en ... seconden

Welke toets heb je het snelst gelezen?

Denk na over de volgende vragen. (Praat er eventueel over met andere kinderen)

- a. Meestal lezen mensen woorden in zinnen vlugger dan losse woorden.
Maar misschien heb jij toch wel meer losse woorden gelezen. Hoe zou dat komen denk je?
(Tip: let op de volgorde van de leestoetsen.)

.....

.....

- b. De letters bij de verschillende toetsen zijn steeds even groot. Dat geldt ook voor de ruimte tussen de regels. Kun je bedenken waarom dat zo is?

.....

.....

- c. De losse woorden zijn door elkaar gehusseld. Snap je waarom?

.....

.....

1

In sommige talen worden de klinkers
(a, e, o, i, u) niet opgeschreven.

Als je dit in het Nederlands ook zou doen,
kun je dan toch lezen wat er staat?

Probeer het maar eens.

a. Weet jij welke woorden hier staan?

zmr - zomer	tfn -
prd -	tnpst -
lpn -	snwn -
brdn -	mchn -
strk -	gvrfd -

b. Maak dit verhaaltje op de juiste manier af, met klinkers dus.

Tmm s gk p vntrn. H s vrl dl p d vntrn vn
d rd kptn, n grt str zbnk d mt zn schp d
cnn bvt. Sms, ls h 's nchts nt kn slpn,
pkt h stlltjs zn bk. Dn nstlt h zch n d
kssns n gt h, b ht lcht vn d zkltrn, dp
ndr d dkns lggn lzn.

*Timmie is gek op avonturen. Hij is vooral dol op de
avonturen van de rode kapitein,*

c. Wat vind jij, zouden we in het Nederlands de
klinkers weg kunnen laten?
Vertel ook waarom je dit vindt.

2

a. Weet jij wat een floem is? Nee, het is ook een heel nieuw woord. Het bestaat gewoon niet.

Bedenk zelf eens tien nieuwe woorden. Het moeten woorden zijn van minstens twee
lettergrepen en je moet ze kunnen lezen.

Ze moeten lijken op echte Nederlandse
woorden, maar ze mogen echt niks
betekenen. Bijvoorbeeld:

katrolijk, bedook, stavig, etc.

(fout is *smrkwarsk*).

b. Zoek uit de woorden die je zelf bedacht hebt het beste woord uit.

Gebruik dat in een goede Nederlandse zin. Zorg ervoor dat de zin zo echt mogelijk lijkt.

Bijvoorbeeld: *De juf vond dat we ons werk katrolijk hebben gemaakt.*

c. Waaraan kun je zien dat dit zelfbedachte woord een 'echt' Nederlands woord is?

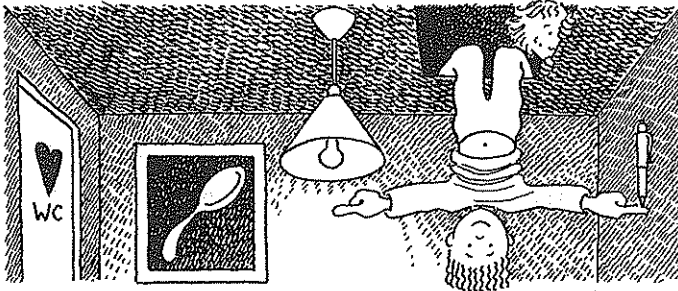
3

- a. Een pen waar je mee tekent, is een tekenpen,
een val waar je muizen mee vangt, is een muizenval.

In het Nederlands kun je gemakkelijk van twee
woorden een nieuw woord maken.

Schrijf vijf van dit soort woorden op.

- b. Niet alle dingen krijgen op deze manier hun naam. De kamer waar je slaapt noemen we de slaapkamer, maar de kamer waar gekookt wordt, noemen we de keuken. Die zou je ook kookkamer kunnen noemen. Bedenk zelf eens andere namen voor:

lamp :
pen :
lepel :
zolder :
wc :
plafond :

- c. Maar niet overal bestaat een woord voor. Een schoen waar je mee voetbalt noem je een voetbalschoen. Maar hoe heet de stoel waarop je altijd zit te lezen? Die heeft nog geen naam. Bedenk zelf eens een paar namen voor dingen die nog geen naam hebben.

Zet achter het woord een beschrijving ervan.

leesstoel : *stoel waarin je zit als je een boek of de krant leest.*

..... :
..... :
..... :
..... :
..... :

■ Met hun zagen zagen de mannen de bomen om.

In de zin hierboven staat
twee keer hetzelfde woord:
zagen.

Toch zijn de woorden
verschillend. Het tweede
woord zagen gaat over wat
de mannen doen: zagen.

Dat is een **werkwoord**.

Het eerste woord gaat over
het gereedschap dat de
mannen gebruiken: zagen.

Nu is zagen een

zelfstandig naamwoord.

4

- a. Maak met de woorden die hieronder staan zelf een paar zinnen
waarin het woord twee keer voorkomt.

Een keer als werkwoord en een keer als zelfstandig naamwoord.

drinken : *De kinderen drinken hun drinken op.*

eten :

bellen :

fluiten :

scheppen :

- b. Bedenk er zelf nog een paar.

..... :
..... :
..... :
..... :

1

- a. Maak van de woorden van de zin hiernaast zoveel mogelijk andere zinnen. Je mag geen andere woorden gebruiken en geen woorden weglaten.

■ Joep eet vandaag frites.

.....

.....

.....

.....

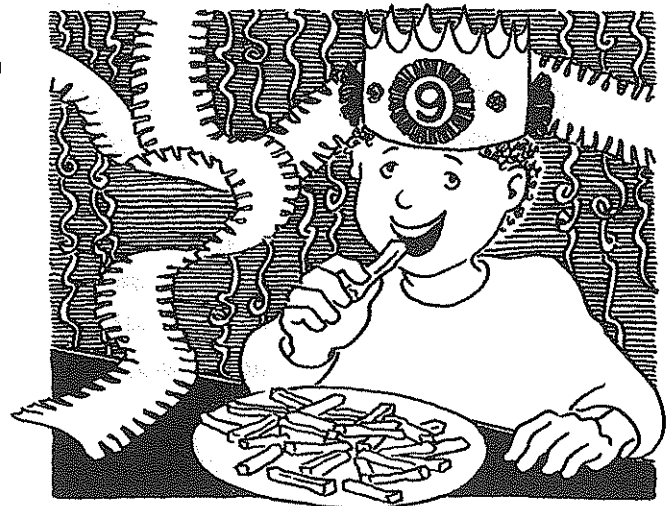
.....

- b. Hoeveel zinnen heb je gemaakt?
... zinnen

2

- a. Nu is dé zin 'aangekleed'. Hoeveel verschillende zinnen kun je er nu mee maken? Je mag weer geen woorden weglaten of extra woorden gebruiken.
... zinnen

■ De jarige Joep eet vandaag heerlijke frites.

- b. Een zinsdeel is een stukje zin waarvan de woorden altijd in dezelfde volgorde bij elkaar blijven. Uit hoeveel zinsdelen bestaat de zin van de jarige Joep?
... zinsdelen

Schrijf de zinsdelen van deze zin op.

.....

.....

.....

.....

.....

3

Je kunt de zinsdelen ook op de volgende manier laten zien:

■ De bange hond / liep / heel snel / naar huis.

Weet jij hoeveel zinsdelen de volgende zinnen hebben?

Laat het maar zien. Zet achter elk zinsdeel een /. Schrijf het aantal delen erachter.

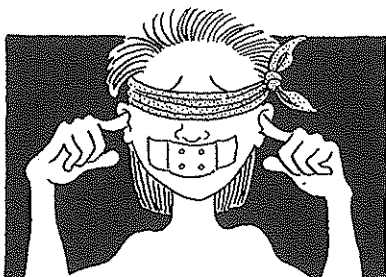
AANTAL

De juffrouw met de grote neus ruikt altijd alles.	...
De boeken in de kast hebben prachtige omslagen.	...
De kraan aan de buitenmuur hilde steeds maar weer grote druppels water.	...
De rivier kronkelt van boven naar beneden door het geweldig grote land.	...
In de kaalgegraasde wei liepen verleden week wel dertig bruine en witte paarden van de boer hiernaast.	...

Er zijn vier vormen van taalgebruik: ■ mondeling: spreken en luisteren
 ■ schriftelijk: schrijven en lezen

Je kunt taal onderzoeken en je kunt ook taalspelletjes spelen. Daarbij gebruik je natuurlijk wel taal. Taal gebruik je ook om na te denken. Zijn er trouwens wel dingen waar je geen taal bij gebruikt?

- 1 Bedenk drie heel verschillende dingen die je kunt doen, waarbij je helemaal geen taal gebruikt. Echt helemaal niet. Een voorbeeld:

Cola drinken is geen goed antwoord, want je kunt op de fles zien dat er cola in zit en bij het boodschappen doen heb je misschien wel een lijstje en dan krijg je misschien ook nog een kassabon.

- a.
 b.
 c.

- 2 Taal, we gebruiken het allemaal. Welke vorm van taal gebruik je het meest?

..... ongeveer ... uur ... minuten per dag.

En welke het minst?

..... ongeveer ... uur ... minuten per dag.

- 3 Dieren kunnen soms ook met elkaar 'praten'. Bijvoorbeeld door het maken van geluiden of het geven van tekens. Maar mensentaal en dierentaal verschillen van elkaar. Bedenk een paar belangrijke verschillen en schrijf die op.

.....

- 4 Taal kun je leren. Lezen leer je meestal op school, schrijven ook. Maar spreken en luisteren, hoe leer je dat? Dat kun je ook leren als je helemaal niet naar school gaat. Denk eens goed na en schrijf op hoe jij denkt dat je leert spreken en luisteren.

.....

- 5 Soms is taal leuk, soms ook helemaal niet leuk. Schrijf op wanneer jij taal erg leuk vindt. Schrijf ook op wanneer je taal erg vervelend vindt. (Let op, het gaat niet alleen om taallessen op school!)

TAAL IS LEUK

TAAL IS VERVELEND

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Jeugdbladen, je kent er vast wel een paar: de Taptoe, De Donald Duck, de TamTam van het Wereld Natuur Fonds, de Kids for Animals van de Dierenbescherming, enzovoort.

Je kunt er van alles in zien en lezen; strips, moppen, informatieve stukjes, advertenties, foto's, tekeningen, brieven, raadsels, puzzels, rebussen, verhaaltjes, boekbesprekingen en nog veel meer.

Het is een leuk werkje om zelf zo'n blad te maken. Het hoeft niet zo groot te zijn, anders is het teveel werk. Als je wilt, kun je het ook samen met iemand doen. Vouw een A4 blad dubbel en je hebt een miniblاد.

**BEDENK EERST WAT JE IN JE BLAD
WILT ZETTEN.**

Op de voorkant komt natuurlijk een leuke naam. En je eigen naam misschien? Verder moet daar natuurlijk een prachtige tekening op komen. Wat je verder in je blad zet, mag je zelf bedenken. Het mag een blad worden met alleen mopjes en raadseltjes of alleen een zelf bedachte strip of een verhaal. Je kunt er ook allerlei informatie in zetten.

WAT VOOR EEN BLAD WIL JIJ MAKEN?

.....

.....

.....

**WAT MOET ER ALLEMAAL IN JE BLAD
KOMEN?**

Je weet nu wat voor blad je wilt maken, maar nog niet precies wat er in moet komen. Dat ga je nu bedenken. Schrijf alle dingen die in je blad moeten komen op. Nog niet in je boekje, maar gewoon op een vel papier.

MAAK EERST EEN KLAD-BLAD

Als je zomaar begint in je blad, kan er best iets mis gaan. Je maakt een fout, of je wilt iets veranderen. Dan wordt het snel een knoeiboel. Maak daarom eerst met potlood een kladblad.

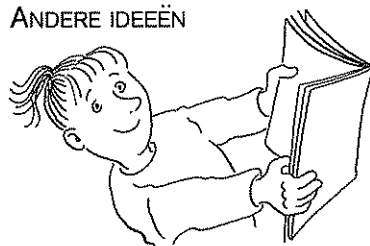
Je weet nu wat je in je blad wilt zetten, maar nog niet waar. Verdeel je blad met potlood in vakken: waar wil je een tekening maken, waar wil je iets schrijven, waar wil je iets opplakken?

Kijk of de vakken groot genoeg zijn voor wat je opgeschreven hebt.

MAAK JE BLAD

Als je weet wat je in je blad gaat zetten en waar je het wilt zetten kun je aan je blad beginnen. Schrijf de teksten op de goede plaats. Maak er mooie tekeningen bij of knip plaatjes uit die je erbij plakt. Zorg dat het er prachtig uitziet.

ANDERE IDEEËN

Je kunt ook een eigen blad maken door de leukste stukjes en plaatjes uit andere tijdschriften te knippen en die in je eigen blad op te plakken. Een blad op de computer maken kan ook.

Als je het blad kopieert (dubbelzijdig) kun je het aan anderen uitdelen. Je hebt dan echt een eigen blad.

WAT IS DE TITEL VAN JE EIGEN BLAD?

.....

Aan de leerkracht

PLUSTAAK TAAL is een serie werkboekjes voor groep 5 t/m 8. Elk werkboekje bevat 26 taken met gevarieerde opdrachten voor taal. Daarbij ligt het accent op schriftelijk taalgebruik, met name de onderdelen stellen, taalbeschouwing en taalonderzoek. Aan deze schriftelijke opdrachten zijn soms ook opdrachten verbonden voor mondelinge activiteiten, doorgaans als extra opdracht. Deze opdrachten zijn gemerkt met een ☉.

De werkboekjes zijn als aanvulling en verrijking te gebruiken naast iedere taalmethode. De werkboekjes lopen op in moeilijkheidsgraad, maar ze zijn niet strikt gebonden aan een bepaalde groep. Dat komt ook tot uitdrukking in de groepsaanduiding op het omslag. De serie bestaat uit de boekjes 5/6, 6/7, 7/8 en 8. Met werkboekje 5/6 kan al naar gelang het niveau van de kinderen gestart worden in het begin of in de loop van het cursusjaar in groep 5. Een deel van de kinderen kan het boekje in groep 6 voltooien, waarna ze verder kunnen werken met boekje 6/7, etcetera. Naast deze serie voor TAAL is er een serie werkboekjes voor BEGRIJPEND EN STUDEREND LEZEN voor dezelfde groepen. Voor de groepen 3 t/m 5 zijn er de werkboekjes PLUSTAAK TAAL/LEZEN 3/4 en 4/5.

De kinderen kunnen de taken zelfstandig maken en met behulp van het antwoordenboekje kunnen ze hun werk zelf nakijken. Dat neemt niet weg dat diverse opgaven zich uitstekend lenen voor samenwerking, overleg, discussie en uitwisseling van ideeën. Dit maakt het mogelijk en zinvol om kinderen samen aan een taak te laten werken, of de antwoorden met elkaar te laten vergelijken. Dit biedt tevens diverse aanknopingspunten om het werk met de kinderen te bespreken, wat de motivatie en het leer-effect zeker ten goede zal komen.

Op de achterzijde van het werkboekje staat een werkoverzicht. Hierop kunnen de kinderen bijhouden aan welke taak ze bezig zijn en welke taken ze al af hebben. U kunt ook zelf op dit overzicht aangeven aan welke taak de kinderen moeten werken. De taken die af zijn kunt u aftekenen of met een stickertje afplakken. Dit biedt een extra stimulans voor de kinderen en het geeft u de mogelijkheid in een oogopslag te zien wat al gemaakt is, waar de kinderen aan bezig zijn en wat ze nog moeten doen.

We wensen u en uw leerlingen veel plezier met het gebruik van PLUSTAAK.

Bronnen

- TAAK 3 : Unicef Junior, december 1997.
TAAK 12 : Peter Brouwers, Bertje Big/Keubeke Kuusj, Clavis, Hasselt.
TAAK 22 : onbekend.

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand meent als rechthebbende in aanmerking te komen, kan hij of zij zich tot de uitgever wenden.

TAAK 1

TAAK 2

TAAK 3

TAAK 4

TAAK 5

TAAK 6

TAAK 7

TAAK 8

TAAK 9

TAAK 10

TAAK 11

TAAK 12

TAAK 13

TAAK 14

TAAK 15

TAAK 16

TAAK 17

TAAK 18

TAAK 19

TAAK 20

TAAK 21

TAAK 22

TAAK 23

TAAK 24

TAAK 25

TAAK 26

ISBN 90 5300 025 9
1305

DELUBAS